

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Lege Natvra.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

V T lumen oculis diuinitus inditum est: Ita sunt quædam noticiæ mentibus humanis inditæ, quibus agnosunt & iudicant. Philosophi hoc lumen vocant noticiam principiorum, vocant *ἐννοίας* & *προληψίας*. Ac vulgaris diuisio nota est, alia esse principia speculabilia, vt noticiæ numerorum, ordinis, syllogismi, principia Geometrica, Physica. Hæc omnes fatentur esse certissima, & vtiliter maximarum utilitatum in vita. Qualis enim esset vita sine numeris, sine ordine? Alia sunt principia practica, vt totum discrimen naturale honestorum & turpium. Item, Deo est obediendum. Agebant quidem hæc practica principia, tam illustria nobis esse debent, quam sunt noticiæ numerorum: tamen quia propter labem originis accessit quædam caligo, & cor habet contrarios impetus discipuli honestorum & turpium, ideo homines non tam constantiter sentiuntur his noticijs, Deo obediendum est, Adulterium est vitandum, Honesta pacta sunt seruanda, sicut huic noticiæ, Bis quatuor sunt octo. Manet noticia Legum, sed assensus est infirmus, propter contumaciam cordis. Noticia testimonium est nos à Deo oros esse, ac Deo obediendum debere, & accusat inobedientiam. Dubitatio vero & contumacia illustre signum est, naturam hominis non esse integram. Sicut idem significant mors & calamitates infinitæ humani generis, & multa prodigiosa vitia. Hæc Paulus Roma. i. his verbis exposuit: Veritatem in iniusticia detinent, id est, et si impressa est hominibus vera noticia, quod sit Deus vna quædam æterna mens, conditrix & conseruatric rerum, sapiens, bona, iusta, &c. & quod Deo obediendum sit iuxta discrimen honestorum & turpium, tamen hæc veræ noticiæ detinentur in iniusticia, id est, captiue tenentur, non regnant, sed regnat iniusticia, pugnans cum his noticijs, scilicet auersio voluntatis à Deo, contemptus Dei, fiducia propria rerum, deniq; varij impetus pugnantem cum lumine diuinitus infuso mentibus: Ideo & assensus infirmior est, ac

Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.

I D E O Philosophi cum viderent infirmam assensionem esse, rapi homines magno impetu ad diuersas voluptates, quæ sunt vtrum iusta & iniusta, natura vel opinione discernantur. Quæ de dubitare, turpe & flagitiosum est, perinde ac si quis quarat an totum vel casu bis quatuor sint octo. Lumen diuinum in mentibus non extinguendum est, sed potius excitandum, & confirmandum animi, agnoscat principia practica, eaq; amplectatur, & statuat res certæ & firmæ esse, quam sunt speculabilia, imo pariter esse

imago illius Dei. Sicut & Paulus concionatur Roman. 1. inquit, ipse ostendit. Item Roman. 2. Opus Legis scriptum in mentibus eorum. Vocat item has noticias ius diuinum, Roma. 1. Qui cum Dei norint. Est ergo vera definitio Legis naturæ, Legem naturæ, & noticiam Legis diuinæ, naturæ hominis iustitiam. Ideo enim dicitur homo ad imaginem Dei conditus esse, quia in eo lucebat imago, hoc est, noticia Dei, & similitudo quædam mentis diuinæ, id est, discrimen honestorum & turpium, & cum his noticijs congruebant vires hominis. Voluntas erat conuersa ad Deum ante lapsum, ardebat & in mente veræ noticiæ, & in voluntate amor erga Deum, & asseuerabantur corda sine vlla dubitatione veris noticijs: Ac statuebant nos conditos esse ad agnoscendum & celebrandum Deum, & ad obediendum huic Domino, qui nos condidit, alit, impressit imaginem sui, qui iusta postulat & approbat. Econtra vero damnat & punit iniustitia. Quamquam autem in hac naturæ corruptione deformata imago Dei, non ita fulgent noticiæ, manent tamen, sed cor repugnat, & innotant dubitationes, propter quædam quæ pugnare videntur cum illis noticijs. Quia enim pœnæ differuntur, & bonis male est, & malis bene, ambigit ratio de prouidentia, hoc est, de ipsa prima Lege, An Deus benefaciat bonis, & puniat malos. Item, Omnes naturaliter dubitant se audiri in inuocatione. Nec tamen extincta est penitus noticia naturalis de Deo. Ideo prima Lex naturæ reipsa est agnoscentia, quod vnus sit Deus, mens æterna, sapiens, iusta, bona, conditrix rerum, benefaciens iustis, & puniens iniustos, à qua ortum est in nobis discrimen honestorum & turpium, & quod ei iuxta hoc discrimen obediendum sit, quodq; hic Deus sit inuocandus, & expectanda ab eo bona. Hanc Legem naturæ Paulus & citat, & sic enarrat Roma. 1. Et congruere eam cum primo præcepto manifestum est. Iam huc referantur veræ disputationes Xenophontis, Ciceronis, & similibus, qui secum naturale iudicium, hanc Legem contra Atheos sæpe inculcant & defendunt.

A 2° secundum præceptum pertinent Leges & dicta de iururando, & de pœnis periurij: Item de pœnis eorum, qui sunt maledicti aduersus Deum. Nam & ratio iudicat pœnas sequi, & experientia omnium temporum quædam exempla ostendit. Huc innumera dicta pertinent, de pœnis periurij, vt apud Tibullum:

Ah miser, & si quis primo periuria cælat,
 Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

A 3° tertium præceptum pertinent, si qua leguntur probabilia dicta de honestis ceremonijs, vt apud Athenienses iurabant ciues: Pugnabo pro sacris & solus, & alijs iuuantibus, quod fortasse sumtum est à patribus, qui de ceremonijs diuinitus traditis, hoc iururandum intellexerunt. Posteritas deinde impia audacia finxit nouas ceremonias,

nias, & nouas opiniones, vt fit, quando amittunt homines regulam
coelestem, quæ prohibet institui nouos cultus humana autoritate. Ad
tales impias ceremonias non accommodandum est vetus dictum.

HACTENVS recensui Leges naturæ convenientes cum pri-
ma tabula, quæ sunt obscuriores quam sequentes, quæ de ciuili soci-
tate loquuntur. Intelligit ratio naturaliter, discrimen esse in ho-
minum ac pecudum vitam: intelligit iusticiam, castitatem, ver-
tatem, temperantiam, modestiam, beneficentiam, & alias virtutes. In-
telligit item genus hominum ad societatem legitimam coadun-
esse, & intelligit virtutes propter Deum colendas esse, etiam si
moueremur vilitate. Quamquam Deus euidentes vilitates etiam ad-
didit in hac societate. PRIMVM igitur agnoscit ratio, in hac
societate, ordine & gubernatione opus esse, & primus fons gubernationis
est parentum autoritas. Ad hanc imaginem postea traditur
potestas magistratibus, qui totam societatem regunt & defendunt.

AD quintum pertinet dictum, quod prohibet omnem iniuriam
violentiam, Neminem ledere. Est autem vilitas manifesta est in hoc
re, (non enim posset incolumitas vitæ retineri, si grassari impune
liceret) tamen ratio non solum has iniurias propter vilitatem ob-
tandas esse docet, sed etiam propter iusticiam, cuius intellectus in-
inditus est homini. Et vt præcipit iusticia tueri innocentes ver-
nes, ita iubet per magistratus coerceri & tolli noxia membra. Nec
difficile est prudentibus colligere multas rationes naturales huius
sententiarum, sed hæc est præcipua, quod intellectus iusticia in-
tuitus est hominibus, vt noticia numerorum, est alioquin
propter contumaciam cordis est imbecillior, quod odij, cupiditatis
vindicte, ira flagrans, non audit monitricem rationem. Nec pri-
mum hæc Lex de non facienda iniusta cæde in tabulis Moysi in-
pta est, sed statim initio Deus addidit iudicio naturæ illustre testi-
monium, cum maledicitur & punitur Cain propter interfectum fra-
trem. Promulgatur & postea Lex, Genes. 9. quæ prohibet homici-
dia, & punire præcipit per magistratus.

HÆC enim sunt
verba in textu: Quicumque fuderit humanum sanguinem, funderet
sanguis illius per hominem, id est, per Magistratum. Ad imagi-
nem Dei quippe factus est homo, id est, vt Deum intelligat, reuerentur,
celebret, sit iustus. Hunc suum cultorem & sacerdotem Deus non
vult violari, sed potius defendi & adiuuari, vt Deum colat & im-
petret. Estq; Deus ipse vindex violatæ imaginis, violati cultoris & sa-
cerdotis. Ita subinde Deus illustria testimonia addidit Legibus
naturæ, ne in hac caligine humani cordis extinguerentur.
Sextum pertinet iudicium rationis, quod discernens hominum ac
pecudum vitam, iubet homines certis legibus matrimoniis con-

improbat vagos concubitus & adulteria. Hoc iudicium esse in
 one, coniugia testantur. Etsi contra hunc ordinem in hac corru-
 pte naturæ multis modis peccatur, sed Deus sanxit Legem de
 nobis statim in paradiso. Et postea vagas libidines diluuium pu-
 nit, & alijs exemplis, vt de hac Lege naturæ nos doceret.

A d septimum pertinet dictum, Suum cuiq; tribuere. Videt ra-
 tio distinctionem dominiorum conuenire huic naturæ hominum, &
 res per contractus communicandas esse, vt mutuis officijs homines
 inter se deuincantur, & exercent iusticiam, & beneficentiam. Hoc
 naturale iudicium vocant Philosophi Legem naturæ, seu ius naturæ,
 quod longum acutum demonstrationum, & multos gradus comple-
 xum. Ideo Iurisconsulti paulo aliter loquuntur, etsi ius Gentium ni-
 hil aliud significat, nisi commune hominum iudicium, hoc est, princi-
 pia practica & demonstrationes ex illis collectas. Nec Platonica illa
 consilio conuenit huic naturæ hominum, in qua necesse est distincta
 esse imperia, & distinctas ciuitates, vt coerceri mali possint, quare &
 res distingui necesse est. Discamus autem in his officijs exercendis
 non tantum vtilitatem intueri, sed potius ordinem à Deo institutum
 & naturæ monstratum, ac propter Deum seruemus meras iustas con-
 uentum, nec defraudemus alios, sed potius adiuuemus, vt tene-
 re suam possint. De hac æqualitate extant eruditissima disputatio-
 nes Philosophorum & Iurisconsultorum, quæ sunt testimonia iuris
 naturæ, id est, iudicij naturalis de hac materia.

DE octauo mandatum est rationi humanæ inditum esse iudicium, quod statuit
 mandatum & tuendam veritatem esse, & vitanda mendacia. Hic rur-
 sus apparet communis vtilitas huius Legis & officij. Quia non essent
 impet doraturi contractus, nulla essent fœdera & vincula pacis,
 frustra fide pactorum, frustra exercerentur iudicia, nisi veritas in-
 quiretur in artibus, vt in Medicina & alijs: Quanta pernicies vitæ
 esse solita pro veris tradere, venena pro remedijs commendare? De-
 magis infinitas vtilitates Deus semper admiscuit suis Legibus: At-
 que non tantum vtilitates intueamur, sed multo magis ordinem à
 Deo institutum, & hunc ordinem, videlicet veritatis conseruationem
 propter Deum amemus, & constantè tueamur.

RECEM-
 mus Leges naturæ iuxta seriem Decalogi: Nam hæc series perspi-
 cuit, & viam quam ratio monstrat, recte sequitur: Verum quo-
 quo modo numerentur, res ipsæ congruent, nisi aliena misceantur.
 Deinde eo prodest sequi hunc ordinem, vt consensus Legum natu-
 ræ cum Decalogo appareat, quem conspici multis de causis est vti-
 lissimum. Primum vt intelligamus ipsas Leges naturæ diuinas
 esse, & veram earum explicationem, demonstrationes, & congruen-
 tias sententias, seu apud Philosophos, seu apud Legumlatores magni
 d 4 faciamus,

faciamus, contrarias vero detestemur. Ideo autem de celo sonat Lex diuina, vt Deus testaretur se autorem naturalis noticiæ, & pollulare obædientiam iuxta eam noticiam, & accusare genus humanum propter contumaciam. Voluit enim Deus extare vocem iudicij sui aduersus peccatum. Postremo sanctis etiam prodest extare testimonium Dei, quæ opera requirat & probeat, ne in hac infirmitate hominum ratio aberreret, sicut in multis Legumlatoribus abierit, quorum aliquæ sunt vitiosæ Leges.

DE VSV LEGIS.

NON dubium est lege diuina flagitari interiorem & perfectam obædientiam, iuxta illud: Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde. Cum autem hæc corrupta natura hominum non possit præstare integram obædientiam, sicut clare testatur Paulus Roman. 7. & 8. & maneat in hac vita peccatum, scilicet dubitatio, diffidentia, non satis timere & diligere Deum, & infiniti motus errantes contra legem Dei, sequitur homines non pronuntiare iustos, id est, accesserunt Deo propter Legem. Ideo Paulus de hac controuersia acriter disputat, ac detrahit legi iustificationem. Etsi autem humana ratio aliter iudicat de peccato & de iusticia, & ex hac dissimilitudine humani iudicij, & Euangelij, certamina oriuntur: tamen nos ratio vocem Euangelij oportet, quæ clamitat inde vsq; ab initio, remitti peccata hominibus, & reconciliatos placere, seu iustos, id est, receptos esse propter mediatorem Filium, sicut Roman. 5. dicitur: Ita hunc habemus accessum ad Patrem fide.

EX ORITUR ergo quæstio: Quis sit vsus Legis, si legis opera non merentur remissionem peccatorum, aut si non sumus iusti lege? Hic sciendum est, quod esse legis officia, seu triplicem usum.

PRIMVS est pedagogicus, seu politicus: Vult enim Deus coerceri disciplina omnes homines, etiam non renatos, ne externa delicta committant. De hoc officio loquitur Paulus 1. Tim. 1. Lex est iniustus posita, scilicet, vt coercerentur, & vt hæc disciplina seuerè defendatur, præfecit Deus humano generi magistratus, vult legibus & doctrina regi homines, vult coerceri hominum furores, & puniri supplicijs à magistratibus, vt Deut. 19. dicitur: Auferes malum, vt audientes reliqui timorem habeamus non miserearis eius. Et supra hæc addidit Deus carcerem multo maiorem, videlicet calamitates vniuersas generis humanarum: Chamo & Gog maxillas eorum constringe, qui non accedunt ad te. Ac diligenter attendi sunt homines de disciplina, & hæc quatuor causæ proponuntur.

PRIMA, quod necesse sit eam præstare propter mandatum Dei.